

TALLINNA RINGKONNAKOHUS

ESIMEES

Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 29.10.2019 nr 8-1/6087

Meie 20.11.2019 nr 10-3/150

Arvamus pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

Arvamuses pöörab Tallinna Ringkonnakohus tähelepanu ennekõike sätetele, mis ringkonnakohtu arvates oleksid problemaatilised ning vajaksid täiendavat analüüsimist. Ringkonnakohus toetab muudatusettepanekuid, mis kajastavad väljakujunenud kohtupraktikat.

Eelnõuga nähakse ette kohtute spetsialiseerumine maksejõuetuse asjadele. Ringkonnakohus teeb ettepaneku PankrS § 4 lg 1 osas muudatusi mitte teha enne, kui on kindel, et lähitulevikus ei looda ainult ühte nn eripädevusega kohut. Maksejõuetusasjade menetlemise koondamine Harju ja Tartu maakohtutesse ei vähenda Harju Maakohtu töökoormust. Ei toeta alternatiivi, et kohtualluvust muudetakse üksnes juriidiliste isikute maksejõuetusasjades, sest sellega ei saavutata eelnõus märgitud eesmärki – ühtlane kohtupraktika ja efektiivsus. Sellisel viisil muutub kohtupraktika veelgi ebahütlasemaks. PankrS § 4 lg 2 täiendamisel („Muul juhul esitatakse pankrotiavaldus Tartu Maakohtule“) vajab täpsustamist, kas see hõlmab ka selliseid olukordi, kus nt füüsilisest isikust võlgniku elukohta ei ole võimalik riigisiselt ebapiisavate andmete tõttu kindlaks teha, ja sellisel juhul on pädev Tartu Maakohus.

PankrS § 11 täiendamist toetame, et mõlemat olukorda, PankrS § 11 vs § 30, reguleeritakse sarnaselt. Tegemist on põhimõttelise otsustusega, et võlausaldaja saaks ka ajutise halduri tasu ja kulutuste katteks makstud deposiidi korral selle hüvitatud. Menetluslikult vajab säte täpsustamist, kas tegemist on iseseisva avaldusega, kes on selles menetluses menetlusosalised, kas seda peab menetlema sama kohtunik ja milline on vaidlustamise kord. Viide PankrS § 29 lg-tele 1 ja 2 viitab, et see otsustatakse sama pankrotimenetluse raames ja otsustus peab olema juba lõpetamise määruuses. See tekitab nn iseseisva menetluse pankrotimenetluse sees, mis võib hakata takistama pankrotimenetluse kiiret läbivaatamist (nt esitatakse kohustatud isiku poolt rohkearvuliselt väiteid ja tõendeid). Kindlasti suurendab see kohtu töökoormust. Mis puudutab PankrS §-ga 30 seotud muudatusi, siis tõendamiskoormuse ümberpööramine iseenesest ei tähenda, et see lihtsustaks kohtu jaoks deposiitide väljanõudmise otsustamist. Toetame, et see on piiratud vaid deposiitidega, mida kohus nõuab pankroti väljakuulutamisel. See, kas see hakkab soodustama ka pankrotiavalduse õigeaegset esitamist, on aga küsitav (kas just see oleks see õige meede).

PankrS § 17 lg 3 muudatusettepaneku näol on tegemist põhimõttelise muudatusega. Küsimus on selles, et kui kohtule antakse diskretsioon sundtäitmise peatamise otsustamiseks, siis kas kohtul on sellel hetkel piisavalt informatsiooni, et teha õige otsustus, mis arvestab nii võlgniku kui ka võlausaldajate huvidega. Seletuskirjast ei nähtu, kas sellised pahatahtlikud täitemenetluse nurjamised on üksik- või tavajuhtumid, et selline põhimõtteline muudatus teha. Kui selline muudatus teha, siis on lg 4 vajalik.

PankrS § 31 täiendamine annab rohkem võimalusi võlausaldajale, kuid see annab rohkem võimalusi ka võlgnikule vastu vaielda. Ringkonnakohus näeb probleemi selles, kui hästi maakohus lg-te 1¹–3³ alusel diskretsiooni kasutab, sest elulised asjaolud on alati hinnangulised ja võivad olla ka subjektiivsed. Pigem võivad need sätted tekitada praktikas probleeme ning teha kohtuvaidlused mahukamaks. See aga läheb vastuollu eelnõu eesmärkidega, s.o efektiivsus ja kiirus.

Kaebepõhise piiramine on põhjendatud (PankrS § 32). See, et selleks tuleb teha põhjendatud määrus, on samuti mõistetav, sest tegemist on lõpplahendiga. Nimetatud muudatusega vähendatakse Riigikohtu töökoormust, kuid mitte ringkonnakohtu oma. Sellise muudatuse tegemisel oleks vaja muudatus sisse viia ka TsMS § 667 lg-sse 2 ja täiendada teist lauset „kui seaduses ei ole sätestatud teisiti“.

Toetame PankrS § 44 lg 3 taastamist, sest ka Riigikohus on viidanud, et 1. jaanuarist 2010 tunnistati selgete põhjendusteta kehtetuks PankrS § 44 lg 3 ning see tekitas kohtupraktikas probleeme vaidlustes, kus pankrotivõlgniku vara oli koormatud pandipõhise teise isiku kasuks, kuid kolmanda isiku kohustuse täitmiseks (vt Riigikohtu 28. märtsi 2018. a otsus tsiviilasjas nr 2-14-60590, p 17.2).

Seletuskirjas on põhjendatud, miks on vaja muuta PankrS §-s 61 halduri kinnitamise aluseid. Samas võib see kaasa tuua rohkearvulisemaid vaidlusi häälte määramisel, sest sellest hakkaks olenema, kes saab halduri poolt hääletada. Suureneb nii maa- kui ka ringkonnakohtute töökoormus (PankrS § 82 lg 4).

PankrS § 65 lg 14 viimane lause jääb arusaamatuks, kuidas seda praktikas rakendatakse.

PankrS § 82 lg 4 seab ringkonnakohtule ajalise piirangu määruskaebuse lahendamiseks. Kuigi seletuskirjas on selle piirangu vajalikkust selgitatud, siis tasuks ringkonnakohtule tähtaegade määramisel tagada paindlikkus (nt puhkuste periood). Ringkonnakohus sellisel kujul ajalise piirangu kehtestamist ei toeta ning selle tähtaja, seletuskirjas märgitud 5 tööpäeva (eelnõus 15 päeva), võiks asendada terminiga „võimalikult kiiresti“. Viis tööpäeva on ebamõistlikult lühike tähtaeg ja 15-päevast tähtaega ei saa kindlasti tagada puhkuste perioodi ajal. Seaduses ei ole mõistlik sätestada konkreetseid tähtaegu, mida praktikas ilmselgelt täita ei ole võimalik. Kuna praegu tähtaega ringkonnakohtule määratud ei ole, siis piisab ka täpsustusest, et tegemist on kiireloomulise asjaga.

Seletuskirjas pole põhjendatud, miks on vajalik PankrS § 100³ lg-s 6 tagada ringkonnakohtu määruse peale määruskaebuse esitamise õigus.

Eelnõuga tehakse ettepanek viia võlausaldajate nimekirja ja nende tunnustatud nõuete kinnitamine hagita menetlusse. Tegemist on põhimõttelise muudatusega. Menetluse liigi muutmisel tuleks aga arvestada vaidluse sisuga. Ringkonnakohus ei toeta, kui võistlevad menetlused, nagu seda on nõude tunnustamine, muudetakse hagita menetluseks. Hagita menetlus ei muuda vaidluse sisu lihtsamaks. Seletuskirja põhjendused ei ole veenvad, sest uurimisprintsipi tekitab kohtutele alati täiendava töökoormuse ning on küsitav, kas sellistes

menetlustes peaks kohus menetlusosalisi nn abistama. Hagita menetlus ei taga, et asi lahendatakse õigemini, kiiremini ning väiksemate kuludega (ka hagita menetlustes kasutatakse esindajana vandeadvokaati). Kui lihtsustamine on seadusandja arvates sellistes vaidlustes vajalik, siis saab kehtestada analoogse sätte lihtmenetlusega, s.o TsMS § 405 lg 1 p 5.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Villem Lapimaa